



**2023 жылғы мамырда
кассациялық тәртіппен қаралған қылмыстық істер бойынша
ҚЫСҚАША ШОЛУ**

**КРАТКИЙ ОБЗОР
по уголовным делам, рассмотренным в кассационном порядке
в мае 2023 года**

Астана қаласы

ҚЫСҚАРТУЛАР ТІЗІМІ

ҚК - Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі

ҚПК - Қазақстан Республикасының Қылмыстық-процестік кодексі

ЖС НҚ - Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының нормативтік қаулысы

Б.б.т. - заңның бабы, бөлімі, тармағы

Кассациялық саты - Жоғарғы Соттың қылмыстық істер жөніндегі сот алқасы

ПЕРЕЧЕНЬ СОКРАЩЕНИЙ

УК – Уголовный кодекс Республики Казахстан

УПК – Уголовно-процессуальный кодекс Республики Казахстан

НП ВС – Нормативное постановление Верховного Суда Республики Казахстан

Ст.ч.п. – статья, часть, пункт закона

Кассационная инстанция – судебная коллегия по уголовным делам Верховного Суда

Незаконное осуждение лица по ст.218 ч.1 УК.

Т. осужден по ст.218 ч.1 УК к 1 году ограничения свободы с конфискацией имущества. На основании ст.44 УК установлен пробационный контроль.

Приговором суда Т. признан виновным в легализации денег, полученных преступным путем, посредством приобретения в кредит автомобиля, стоимостью 9 130 000 тенге, с первоначальным взносом в 4 000 000 тенге и ежемесячным погашением по данному кредиту более 200 000 тенге.

Согласно выписке банка Т. с момента приобретения автомобиля по август месяц 2017 года оплачено 657 733 тенге.

Суд указал, что общая сумма вовлеченных в законный оборот денежных средств, полученных преступным путем, составила 657 733 тенге.

Кассационной инстанцией приговор суда отменен по следующим основаниям.

Согласно пункту 19 НП ВС №3 от 24 января 2020 года «О некоторых вопросах применения судами законодательства по делам об уголовных правонарушениях в сфере экономической деятельности» под легализацией (отмыванием) денег и (или) иного имущества, полученных преступным путем, применительно к статье 218 УК следует понимать не любое распоряжение деньгами или иным имуществом, полученными путем совершения уголовного правонарушения, а лишь вовлечение их в законный оборот посредством совершения сделок в виде конверсии или перевода имущества, представляющего доходы от уголовных правонарушений, либо владение или использование такого имущества, сокрытие или утаивание его подлинного характера, источника, места нахождения, способа распоряжения, перемещения, прав на имущество или его принадлежности, если лицу известно, что такое имущество представляет доходы от уголовных правонарушений, а равно посредничество в легализации денег и (или) иного имущества, полученных преступным путем.

Обязательный признак преступления, предусмотренного статьей 218 УК – цель совершения финансовых операций и сделок, заключающихся в придании правомерного вида владению, пользованию и распоряжению указанными денежными средствами или иным имуществом.

Органом досудебного расследования не доказано наличие подобной цели у виновного.

Сам по себе факт приобретения Т. автомашины необходимо расценивать как распоряжение денежными средствами, добытыми преступным путем, по своему усмотрению.

При таких обстоятельствах в действиях Т. отсутствует состав уголовного правонарушения, предусмотренного ст.218 ч.1 УК.

***Неправильное назначение
наказания по ст.188 ч.1 УК.***

С. осужден по ст.188 ч.1 УК к 1 году 4 месяцам лишения свободы.

Приговором суда С. признан виновным в тайном хищении чужого имущества.

Дело в апелляционном порядке не пересматривалось.

Кассационная инстанция изменила приговор по следующим основаниям.

Согласно ст.55 ч.1 п.1) УК, если статья Уголовного Кодекса, по которой лицо признано виновным, предусматривает менее строгий, чем лишение свободы, основной вид наказания, лишение свободы не назначается при осуждении лица за совершение преступления средней тяжести в случае, когда лицо добровольно возместило имущественный ущерб, загладило моральный и иной вред, причиненный преступлением.

Материалами дела установлено, что в ходе досудебного расследования на основании признательных показаний С., указавшего, где и кому был продан сотовый телефон, впоследствии он был изъят и возвращен потерпевшему, а стоимость похищенного велосипеда была возвращена до рассмотрения дела в суде. В результате этого потерпевшим иск не заявлен.

При таких обстоятельствах, коллегия приходит к выводу о наличии добровольности возмещения ущерба по делу.

На основании ст.55 ч.1 п.1) УК С. назначено наказание по ст.188 ч.1 УК в виде ограничения свободы сроком на 1 год 6 месяцев.

***Протест Генерального Прокурора
оставлен без удовлетворения.***

Д. осужден по ст.222 ч.3 УК с применением с.с.3,4 ст.55 УК к 3 годам 6 месяцам лишения свободы с лишением права заниматься предпринимательской деятельностью сроком на 2 года.

На основании ст.63 УК назначенное основное наказание постановлено считать условным с установлением пробационного контроля на тот же срок.

Приговор в апелляционном порядке не пересматривался.

Приговором суда Д. признан виновным в том, что, являясь учредителем и директором ТОО «ПП», уклонился от уплаты налога в бюджет в особо крупном размере на сумму 129 639 381 тенге, путем внесения в налоговые декларации искаженные данные о доходах и расходах.

Кассационная инстанция оставила приговор без изменения, протест Генерального Прокурора – без удовлетворения по следующим основаниям.

Суд обоснованно признал Д. виновным в совершении преступления. Органами досудебного расследования были собраны достаточные доказательства, являющиеся допустимыми, достоверными и относимыми, которые подтверждают виновность осужденного.

В ходе рассмотрения уголовного дела в суде Д. с участием защитника обратился к судье с ходатайством о заключении по делу процессуального соглашения о признании вины, где он указал, что полностью признает предъявленное обвинение, раскаивается в содеянном, не оспаривает обвинение и имеющиеся доказательства по совершенному им преступлению, а также характер и размер причиненного им вреда.

В результате на добровольной основе было заключено процессуальное соглашение в форме сделки о признании вины между прокурором и Д. с участием защитника, где Д. полностью признал вину, добровольно изъявил желание на заключение процессуального соглашения.

Условия для заключения данного процессуального соглашения, предусмотренные ст.613 ч.1 УПК, были соблюдены.

В ходе досудебного расследования Д. также признавал вину в совершенном преступлении, указывая, что купил в 2011 году ТОО «ПП», являясь единственным учредителем и директором, сам подписывал договора, декларации в налоговый орган.

Свидетель Р., работавшая бухгалтером в ТОО «ПП», в ходе досудебного расследования пояснила, что учредителем и руководителем данного товарищества являлся Д., который занимался переговорами и составлением договоров сам лично.

Материалами дела установлено, что договора, декларации, отчеты по налогам с искаженными данными о расходах от ТОО подписывал Д., как единственный учредитель и директор.

В связи с вышеизложенными обстоятельствами, обоснованность и доказанность вины Д. в совершении преступления не вызывает сомнений.

Неправильная квалификация

К. признан виновным по ст.177 ч.1 УК и освобожден от уголовной ответственности на основании ст.69 ч.1 п.«б» УК, в связи с истечением срока давности.

Постановлением суда К. признан виновным в совершении мошенничества путем предоставления заведомо подложного диплома и получении воинского звания, с причинением ущерба в сумме 120 489 тенге.

Постановление в апелляционном порядке не пересматривалось.

Кассационная инстанция изменила постановление по следующим основаниям.

В соответствии с п.1 НП ВС от 29 июня 2017 года №6 «О судебной практике по делам о мошенничестве», обязательным признаком мошенничества является наличие у виновного лица корыстной цели, то есть стремление обратить противоправно и безвозмездно чужое имущество в свою собственность.

К. в период с 1998 по 2010 годы действительно проходил воинскую службу. С момента призыва, проявив добросовестное отношение к служебным обязанностям, прошел путь до командира воинской части, зарекомендовал себя с положительной стороны и имел неоднократные поощрения.

В данном случае К. присвоены очередные воинские звания не безвозмездно, а по истечении срока выслуги нахождения его в предыдущем воинском звании.

Таким образом, К. имел все основания для присвоения вышестоящих воинских званий, каких-либо препятствий этому судом не установлено.

При указанных обстоятельствах отсутствует обязательный признак «безвозмездность» и действия К. не могут быть квалифицированы как мошенничество.

Действия К. подлежат переквалификации со ст.177 ч.1 УК на ст.385 ч.3 УК, а уголовное дело прекращению на основании ст.71 ч.1 п.1 УК и в связи с истечением срока давности освобождению от уголовной ответственности.

Бас Прокурордың наразылығы қанағаттандырусыз қалдырылды

Ж. ҚК-нің 366-бабының 1-бөлігімен мемлекеттік қызметті атқару құқығынан өмір бойына айыра отырып, жеке мүлкі тәркіленіп, параның елу еселенген сомасы мөлшерінде, яғни 5 000 000 теңге айыппұл жазасына сотталған.

Сот үкімімен Ж. мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адам бола тұра, қызмет бабын жеке бас пайдасына пайдаланып 100 000 теңгені пара ретінде алғаны үшін кінәлі деп танылған.

Қылмыстық іс апелляциялық тәртіпте қаралмаған.

Бас Прокурор өз наразылығында сот үкімінің күшін жойып, сотталған Ж-ның әрекетінде қылмыстың құрамы болмауына байланысты қылмыстық істі ҚПК-нің 35-бабы 1-бөлігінің 2) тармағына сәйкес іс жүргізуден тоқтатуды сұраған.

Кассациялық инстанция төмендегі негіздермен сот үкімін өзгеріссіз қалдырды.

Соттың Ж. айыптау үкімінің сипаттау-уәжделеу бөлігінде көрсетілген мән-жайларда қылмыстық құқық бұзушылық жасаудағы кінәсінің дәлелденгендігі туралы тұжырымдары басты сот талқылауында

объективті түрде зерттеліп, тиісті баға берілген дәлелдемелерге негізделген және істің нақты мән-жайларына сәйкес келеді.

Айптау үкімінің негізіне Ж. кінәсін толық мойындаған біркелкі айғақтарымен қатар, арызданушы Т. жауабы және қылмыстық құдалау органы ұсынған дәлелдемелердің жиынтығы дұрыс алынған.

Сот жаза тағайындаудың жалпы негіздерін басшылыққа алып, Ж. жасаған қылмыстық құқық бұзушылықтың сипаты мен қоғамға қауіптілік дәрежесін, оның жеке басына байланысты деректерді, қылмыстық жауаптылығы мен жазасын жеңілдететін мән-жайларды ескеріп, ол кінәлі деп танылған қылмыстық заңның санкциясы шегінде әділ жаза тағайындаған.

Мұндай жағдайда, Бас Прокурордың наразылықта көрсеткен уәждері іс материалдарындағы дәлелдемелермен теріске шығарылуына орай қанағаттандырусыз қалдырылып, сот үкімі өзгеріссіз қалдырылуға жатады.

Неправильная квалификация

Г. осужден по ст.188 ч.3 п.2) УК к 3 годам лишения свободы. На основании ст.ст.60 ч.ч.1,4, 61,64 УК к назначенному наказанию присоединено частично неотбытое наказание по предыдущему приговору в виде 1 года ограничения свободы и окончательно назначено 4 года лишения свободы.

Приговором суда Г. признан виновным в краже, то есть в неоднократном тайном похищении имущества потерпевших Б. и М.

Апелляционной инстанцией приговор изменен. Действия Г. по эпизоду кражи имущества потерпевшего Б. квалифицированы по ст.188 ч.1 УК и Г. освобожден от уголовной ответственности в связи с примирением с потерпевшим, заглаживанием причиненного ущерба с прекращением производства по уголовному делу в этой части.

Г. признан виновным по ст.188 ч.3 п.2) УК по эпизоду кражи имущества потерпевшей М., по которой ему назначено 2 года 6 месяцев лишения свободы. На основании ст.ст.60 ч.1,4, 61 УК по совокупности приговоров к назначенному наказанию частично присоединено неотбытое наказание по предыдущему приговору в виде 1 года ограничения свободы и окончательно назначено 3 года 6 месяцев лишения свободы.

Кассационной инстанцией судебные акты изменены по следующим основаниям.

Из материалов дела усматривается, что по приговору суда Г. был признан виновным и осужден за совершение двух эпизодов краж. Его действия были квалифицированы как кража, совершенная неоднократно, по ст.188 ч.3 п.2).

Апелляционная инстанция по эпизоду кражи в отношении потерпевшего Б. дело прекратила ввиду примирения с потерпевшим и заглаживанием причиненного вреда.

В связи с указанными обстоятельствами квалифицирующий признак кражи «неоднократно» подлежал исключению, действия Г. следовало квалифицировать по ст.188 ч.1 УК.

Согласно ст.55 ч.1 п.1) УК, если статья УК, по которой лицо признано виновным, предусматривает менее строгий, чем лишение свободы, основной вид наказания, лишение свободы не назначается при осуждении лица за совершение преступления средней тяжести, когда лицо добровольно возместило имущественный ущерб, загладило моральный и иной вред, причиненный преступлением.

Материалами дела установлено, что в ходе досудебного производства ущерб потерпевшему М. возмещен, иск не заявлен.

Совершенное Г. преступление относится к категории средней тяжести.

На основании ст.51 ч.1 п.1) УК Г. назначено наказание по ст.188 ч.1 УК в виде ограничения свободы сроком на 1 год 6 месяцев. В соответствии со ст.60 ч.1 УК по совокупности приговоров окончательно назначено к отбытию 2 года 6 месяцев ограничения свободы с установлением пробационного контроля на тот же срок.

***Неправильная квалификация
и неправильное назначение
дополнительного наказания.***

Д. осужден по ст.28 ч.3, 216 ч.3, 58 ч.6 УК к 4 годам 8 месяцам лишения свободы с лишением права занимать руководящие должности в коммерческих предприятиях и заниматься предпринимательской деятельностью сроком на 10 лет.

Апелляционной инстанцией приговор оставлен без изменения.

Приговором суда Д. признан виновным в организации совершения субъектом частного предпринимательства действий по выписке счета-фактуры без фактического выполнения работ, оказания услуг, отгрузки товаров с целью извлечения имущественной выгоды, причинившее особо крупный ущерб государству.

Кассационной инстанцией судебные акты изменены по следующим основаниям.

Согласно приговору суда Д. организовал выписки счетов-фактур без фактического выполнения работ, оказания услуг, отгрузки товаров. При этом материалами дела не установлены другие соучастники совершения преступления, а осужденный сам являлся единственным исполнителем преступления.

При таких обстоятельствах действия Д. подлежат переоценке со ст.ст.28 ч.3, 216 ч.3 УК на ст.216 ч.3 УК, с оставлением назначенного основного наказания.

Санкцияй ст.216 ч.3 УК предусмотрено дополнительное наказание в виде пожизненного лишения права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью или без такового.

Согласно п.22 нормативного постановления ВС РК от 25 июля 2015 года «О некоторых вопросах назначения уголовного наказания» назначение дополнительного наказания в виде пожизненного лишения права занимать определенную должность или заниматься определенной деятельностью предусмотрено только за отдельные категории преступлений, прямо перечисленные в ч.2 ст.50 УК. За другие уголовные правонарушения, не входящие в данный перечень, пожизненное лишение не назначается, даже если данный вид дополнительного наказания предусмотрен в качестве обязательного в санкции статьи УК.

В таких случаях суд должен исходить из общих оснований и условий назначения этого вида дополнительного наказания, в соответствии с которым оно назначается на срок от одного года до десяти лет. При этом необходимо сделать ссылку на ст.50 ч.3 УК.

Также, исходя из положений ст.50 УК, не допускается назначение лишения права занимать определенные должности и заниматься определенной деятельностью одновременно за одно и то же преступление.

Д. судом неправильно назначено два дополнительных наказания за одно преступление. Это лишение права занимать руководящие должности в коммерческих предприятиях и заниматься предпринимательской деятельностью.

Также подлежит исключению обстоятельство, отягчающее уголовную ответственность и наказание – особо активная роль в совершении уголовного правонарушения, так как по делу не установлено, что уголовное правонарушение совершено в соучастии, имеется только один исполнитель в лице осужденного Д.

***Сот жинақталған дәлелдемелерге
құқықтық баға дұрыс бермеген.***

Д. ҚК-нің 147-бабының 5-бөлігімен қылмыстық құқық бұзушылық жасауға қатысқаны дәлелденбегендіктен ақталған.

Сот үкімімен Д. адамның жеке немесе отбысы құпиясын құрайтын, жеке өмірі туралы мәліметтерді оның келісімінсіз көпшілікке көрсетілетін телекоммуникациялар желілерін пайдалана отырып тарату нәтижесінде адамның құқықтары мен мен заңды мүдделеріне елеулі зиян келтіру қалмыстық пиғылымен араларында болған бас араздықтың салдарынан Б. пен оның жұбайы Б. жеке өмірлері туралы отбасылық құпияны құрайтын аудиожазбаны «Facebook» әлеуметтік желісінде таратқаны

үшін тағылған айып бойынша қылмыстық құқық бұзушылық жасауға қатысқаны дәлелденбеуіне байланысты кінәсіз деп танылып, ақталған.

Апелляциялық сатымен үкім өзгеріссіз қалдырылған.

Кассациялық сатымен сот актілерінің күші төменгі негіздермен жойылып, қылмыстық іс апелляциялық сатыдағы сотқа жаңадан сот қарауына жіберілген.

ҚПК-нің 24-бабының 1-бөлігіне сәйкес сот істі дұрыс шешуге қажетті және жеткілікті мәнөжайларды жан-жақты, толық және объективті зерттеу үшін заңда көзделген барлық шараларды қолдануға міндетті.

Төменгі саттағы соттар аталған заң талаптарын орындамаған.

Д. қылмыстық құқық бұзушылықты жасағаны дәлелденбеуіне байланысты кінәсіз деп танылып, ақталуға жатады деген тұжырымдары іс материалдарына негізделмеген, яғни сотқа дейінгі тергеп тексеру барысында жинақталған дәлелдемелерге кереғар.

Д. кінәсіздігі жөніндегі сот тұжырымы ерте жасалған. Істің мән-жайы толық зерделенбеген, жинақталған дәлелдемелерге құқықтық баға дұрыс берілмеген, тараптардың уәждері жан-жақты, толық тексеріліп, тиісті бағалануды қажет етеді.

Сотталғандардың қылмыстық іс әрекеттері дұрыс сараланбаған

И. ҚК-нің 262-бабының 1-бөлігімен, 188-бабы 4-бөлігінің 3) тармағымен кінәлі деп танылып, 7 жылға бас бостандығынан айыруға сотталған.

С. ҚК-нің 262-бабының 2-бөлігімен, 188-бабы 3-бөлігімен, 188-бабы 3-бөлігінің 3) тармағымен 5 жыл 6 айға бас бостандығынан айыруға сотталған.

Ә., Т., С., С.,Б., А., Қ., Т., ҚК-нің 262-бабының 2-бөлігімен, 188-бабының 4-бөлігінің 3) тармағымен 2 жылдан 5 жыл 3 айға дейін мерзімдерге бас бостандығынан айыруға сотталған.

Ү., Е. ҚК-нің 262-бабының 2-бөлігімен, 28-бабының 5-бөлігімен, 188-бабы 4-бөлігінің 3) тармағымен 5 жыл 3 айға және 1 жыл 6 айға бас бостанығынан айыруға сотталған.

Ж., С. ҚК-нің 371-бабының 2-бөлігімен әрқайсысы 2 жыл мерзімге бас бостандығын шектеуге сотталға.

Рақымшылық жасау актісіне сәйкес Ж. бас бостандығын шектеу жазасынан босатылған, С-ның жазасы қысқартылып, оған түпкілікті 1 жылға шектеу жазасы тағайындалған.

Сот үкімімен сотталған И. ұйымдасқан топты құрып, оған басшылық еткені үшін, ал сотталғандар С., Қ., Т., Т., А., Б., Е., С., Ә., Ү., С., ұйымдасқан топқа қатысқаны үшін, сондай-ақ И., С., Қ., Т., Т., А., Б., С., Ә., С. бөтеннің мүлкін аса ірі мөлшерде жасырын түрде жымқырғаны үшін, сотталғандар С., Ж. салғырттық, яғни лауазымды адамның өз

міндеттеріне адал қарамауы немесе тиісінше орындамау салдарынан ұйымдардын мүдделеріне елеулі зиян келтіріп, абайсызда ауыр зардапқа әкеп соққаны үшін кінәлі деп танылған.

Апелляция сатыдағы соттың қаулысымен үкім өзгертілген.

Үкімнің сотталғандарды ҚК-нің 262-бабының 1-бөлігімен, 262-бабының 2-бөлігімен айыпты деп таныған бөлігінің күші жойылып, олардың кінәсі дәлелденбегендіктен қылмыстық іс өндірістен қысқартылған.

С., Б., А., Т-ға ҚК-нің 188-бабы 4-бөлігінің 3-тармағымен ҚК-нің 55-бабының 4-бөлігін қолданып, олардын әрқайсысына 3 жылға бас бостандығынан айыру жазасы тағайындалған.

Ә., С., Қ. тағайындалған жазаны толық өтеуіне байланысты дереу қамаудан босатылған.

Апелляциялық үкімімен сотталғандар С., Ж.-ға қатысты үкімнің күші жойылып, ақтау үкімі шығарылған.

Кассациялық сатымен бірінші сатыдағы үкімі мен апелляциялық сот алқасының қаулысы төмендегі негіздерге байланысты өзгертілді.

Қылмыстық іс материалдарымен анықталғандай, И. бөтеннің мүлкін ұрлау мақсатында ұйымдасқан топ құруды қылмыстық ісі жеке өндіріске бөлектенген тұлғамен шешіп, ол топқа таныстары – Мақат сервис орталығының қызметкерлерін енгізіп, олардын әрқайсысының рөлін нақты анықтап оған басшылық еткен.

И. және бөлектенген тұлға топ мүшелеріне ішкі жүріп-тұру ережелерін белгілеп, олардын рұқсатынсыз өз бетінше сервис орталығында дизель отынын ұрлаумен айналыспауларын ескертіп, заңсыз жолмен түскен табыстан ұйымдасқан топ мүшелеріне әрекеттеріне қарай ақша қаражаты беретінің нақтылап, әрқайсысының рөлін айқындап, сервис орталығына жөндеуге келген локомотивтердің бағынан дизель отынын қалай жасырын ұрлау тәсілін ұйымдасқан топ мүшелеріне үйреткен.

Бірінші сатыдағы сот іс бойынша заң талаптарын сақтай отырып, сот тергеуін жан-жақты жүргізіп, сотқа дейінгі тергеп-тексеру органы жинақтаған және сот отырысында тікелей зерттеп, объективті бағалаған, дейімділігі жағынан күмән келтірмейтін дәлелдемелер жиынтығын негізге алып, сотталғандар үкімде сипатталған қылмыстық әрекетті жасағандары үшін кінәлі деген тұжырымға дұрыс келген және олардын қылмыстық әрекеттерін ҚК-нің 262-бабының 1-бөлігімен, 262-бабының 2-бөлігімен дұрыс саралаған.

Алайда жаза тағайындау барысында заң талаптарын және іс бойынша анықталған мән-жайларды назарға алмаған.

ҚК-нің 55-бабының 4-бөлігіне сәйкес сотталғандардың қылмыстық құқық бұзушылық жасау кезінде немесе одан кейінгі мінез-құлқына байланысты ерекше мән-жайлар және іс-әрекеттің қоғамға қауіптілігі дәрежесін едәуір азайтатын басқа да мән-жайлар болған кезде, ҚК-нің Ерекше бөлігінің тиісті бабында көзделген ең төменгі шектен төмен тағайындалуы мүмкін.

Сот алқасы заң талаптарын негізге алып, С., Б., А., Т., Ә., С. жасаған қылмыстық құқық бұзушылықтың сипаты мен қоғамға қауіптілік дәрежесін, олардың жеке бастарының деректерін, қылмыстық жауаптылықтары мен жазаларын жеңілдететін мән-жайлардың болуын, яғни бұрын сотталмағандарын, олардың отбасылық жағдайларын, асырауында жас балаларының болуын ескеріп, оларға жазаны ҚК-нің 55-бабы 4-бөлігінің талаптарын қолданып тағайындау қажет деп шешті.

Апелляциялық саты сотында анықталғандай, С. және Ж. ұйымдасқан топ бар екенің білмеген, ұйымдасқан топтың мүшелерімен қатынаста болмаған. Сондықтан апелляциялық сатыдағы сот С. мен Ж.-ны ҚК-нің 371-бабының 2-бөлігінде көзделген қылмысты жасауда кінәсіз деп танып, олардың әрекеттерінде қылмыстық құрамының болмауына байланысты ақталуға жатады деген тұжырымы негізді болып табылады.

Сот актілерінің азаматтық талап арызды қарау бөлігінің күші жойылып, қылмыстық іс жаңадан сот қарауына жіберілді

Сот үкімімен К. ҚК-нің 28-бабының 5-бөлігімен, 188-1-бабы 4-бөлігінің 2) тармағымен 8 жылға бас бостандығынан айыруға, Ж. ҚК-нің 28-бабының 3-бөлігімен, 188-1-бабының 4-бөлігінің 2) тармағымен, 60-бабының 1-бөлігіне сәйкес 8 жыл 1 айға бас бостандығынан айыруға, Б. ҚК-нің 188-1-бабы 4-бөлігінің 2) тармағымен 8 жылға бас бостандығынан айыруға сотталған.

Жәбірленушілерге азаматтық тәртіпте материалдық шығынды өндіру туралы талап қою арызын қоя алатыны түсіндірілген.

Апелляциялық сатыдағы соттың қаулысымен үкім өзгеріссіз қалдырылған.

Сот үкімімен Б. адамдар тобының алдын ала сөз байласуымен, аса ірі мөлшерде бөтеннің малын жасырын жымқырғаны үшін, Ж. ұрлауды ұйымдастырып, оның орындалуына басшылық еткені үшін, ал сотталған К. ұрлауда кеңестерімен, нұсқауларымен, ақпаратпен және осы іс әрекетті жасайтын құрал беруімен орындаушыға көмектескені үшін кінәлі деп танылған.

Кассациялық саты К., Ж., Б.-ға қытысты сот актілерінің азаматтық талап қою арызын қарау бөлігінің күшін төмендегі негіздермен жойып, істі апелляциялық сатыдағы сотқа жаңадан сот қарауына жіберілген.

Қылмыстық іс материалдарынан жәбірленуші Ж. сотталғандардан 2 700 000 теңге өндіру туралы талап арыз келтіргені көрінеді.

ҚПК-нің 170-бабының 3-бөлігіне сәйкес сот қылмыстық істі талқылауды кейінге қалдырмай азаматтық талап қою бойынша егжей-тегжейлі есеп-қисап жүргізу мүмкін болмаған кезде азаматтық талапкердің талап қоюды қанағаттандыру құқығын тани алады және

оның мөлшері туралы мәселені азаматтық сот ісін жүргізу тәртібімен соттың қарауына бере алады.

ҚПК-нің 170-бабының 1-бөлігімен сот қылмыстық істегі азаматтық талап қоюды қарау қортындылары бойынша қабылдай алатын шешімдердің тізімі нақты көзделгендіктен және олардын ішінде талап қоюды қарау қортындысы бойынша заңды түсіндіру шешімін қабылдау қарастырылмағандықтан, соттың қабылдаған шешімі заңсыз болып табылады.

Бұған қоса, азаматтық талап қою бойынша сот үкімінің уәждеу бөлігі үкімнің қарар бөлігінде қабылданған шешімге қайшы келеді.

Қылмыстық істі жаңадан қарау барысында сот аталған кемшіліктерді жойып, қылмыстық-процестік заңның талаптарына сәйкес заңды әрі негізді шешім қабылдауы тиіс.

Сотталғандарға жаза дұрыс тағайындалмаған.

А. ҚК-нің 24-бабының 3-бөлігімен, 366-бабы 3-бөлігінің 2), 3) тармақтарымен 7 жыл 6 айға бас бостандығынан айыруға, М. ҚК-нің 24-бабының 3-бөлігімен, 366-бабы 3-бөлігінің 2), 3) тармақтарымен 8 жылға бас бостандығынан айыруға сотталған.

Осы үкіммен сотталғандар Т. мен К.-ға қытысты өтінішхат келтірмеген.

Сот үкімімен А. мен М. лауазымды адамдар бола тұра, қызмет бабын жеке бастарының пайдасы үшін пайдаланып, адамдар тобының алдын ала сөз байласуымен ірі мөлшерде пара алуға оқталғандыры үшін кінәлі деп танылған.

Апелляциялық сатыдағы соттың қаулысымен үкім өзгеріссіз қалдырылған.

Кассациялық саты сот актілерді төменгі негіздермен өзгерткен.

Бірінші сотыдағы сот әрбір дәлелдемені оның қатыстылығы, жол берілетіндігі, анықтығы тұрғысынан бағалап, ал барлық жиналған дәлелдемелер өз жиынтығында А. мен М.-ның кінәларын дәлелдеу үшін жеткілікті деген тұжырымға келе отырып, олардың қылмыстық іс-әрекеттерін ҚК-нің 24-бабының 3-бөлігімен, 366-бабы 3-бөлігінің 2),3) тармақтарымен дұрыс саралаған.

ҚПК-нің 113-бабы 1-бөлігінің 4) тармағына сай күдіктінің, айыптаушының жауаптылық дәрежесі мен сипатына әсер ететін мән-жайлар қылмыстық іс бойынша дәлелденуге жататын мән-жайлар қатарына жатады.

Бірінші сотыдағы сот іс материалдарында сотталғандардын ант мәтіні мен оны беру күні көрсетілген ант қабылдау бланкілерінің жоқтығына қарамастан, яғни іс үшін маңызды бар мән-жайды анықтамай, олардың қылмыстық жауаптылығы мен жазасын ауырлататын мән-жай ретінде қылмыстық құқық бұзушылықты өздері

берген сертін немесе кәсіби антын бұза отырып жасағандарын негізсіз таныған.

Іс бойынша анықтағандай, бірінші сатыдағы сот сотталғандарға жаза тағайындағанды олардын қылмыстық жауаптылығы мен жазасын жеңілдететін мән-жайлар ретінде тұрғылықты мекен-жайлары және асырауларында кәмелетке толмаған балаларының барын, сондай-ақ Т. өз кінәсін толық мойындап, жасаған қылмысы үшін шын ниетпен өкінгенің, қылмысты ашуға және оған басқа да сыбайлас қатысушыларды әшкерлеуге белсенді түрде ықпал еткенін таныған.

ҚК-нің 55-бабы 2-бөлігінің 1) және 2) тармақтарында жасаған қылмыс белгісі ретінде көзделмеген жеңілдететін мән-жай болған және ауырлататын мән-жайлар болмаған кезде, жазаның негізгі түрінің мерзімін ҚК-нің Ерекше бөлігінің тиісті бабында көзделген ең жоғары мерзімнің ауырлығы орташа қылмыс жасаған кезде-жартысынан, ауыр қылмыс жасаған кезде үштен екісінен асыруға болмайтындығы көрсетілген.

Көрсетілгендерге сәйкес, сотталғандарға тағайындалған бас бостандығынан айыру түріндегі жазаның мерзімі А. мен М.-ға 6 жылдан, Т.-ға 1 жыл 6 айдан аспауы тиіс.

«Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігінің отыз жылдығына байланысты рақымшылық жасау туралы» 2021 жылғы 7 желтоқсандағы ҚР Заңының 2-бабы 1-тармағының 2) тармақшасына сәйкес Т. негізгі жазаны өтеуден босатылуға жатады.

Протест Генерального Прокурора оставлен без удовлетворения

У. осужден по ст.445 ч.1 УК к 1 году лишения свободы. На основании ст.63 УК назначенное наказание считать условным.

Приговором суда У. признан виновным в нарушении правил охраны Государственной границы Республики Казахстан в пункте пропуска, лицом, входящим в состав пограничного наряда или исполняющим иные обязанности пограничной службы по охране Государственной границы, если это деяние повлекло или могло повлечь причинение существенного вреда интересам безопасности государства.

Апелляционной инстанцией приговор оставлен без изменения.

Постановлением кассационной судебной коллегией Военного Суда судебные акты оставлены без изменения.

Судебной коллегией по уголовным делам Верховного Суда судебные акты оставлены без изменения по следующим основаниям.

Ответственность по ст.445 УК наступает за нарушение правил охраны Государственной границы, в том числе в пунктах пропуска, лицом, входящим в состав пограничного наряда, если это повлекло или могло повлечь причинение существенного вреда интересам безопасности государства.

Согласно п.п.1) п.2 ст.23 и п.п.1) п.1-1 ст.80 Закона Республики Казахстан «О Государственной границе Республики Казахстан», военнослужащие пограничной службы обязаны осуществлять проверку документов и лиц, в том числе посредством процедуры обработки биометрических персональных данных, опроса лиц в целях определения законности пересечения Государственной границы, выявления нарушителей порядка пересечения Государственной границы, а также лиц, в отношении которых имеются установленные законом РК ограничения по выезду и въезду в Республику Казахстан.

По делу установлено, что Ц., имея запрет на выезд из Республики Казахстан по причине неоплаченных кредитов в банке, выставленный судебным исполнителем, прибыл на пропускной пункт «Урлитобе», где предъявил не принадлежащий ему паспорт рядовому У. У. не произвел проверку у лица, пересекающего Государственную границу РК через пункт пропуска, действительность его документов, надлежащее сличение фотографии в паспорте с личностью предъявителя, в результате чего осуществил незаконный пропуск лица через Государственную границу из РК в РФ.

При таких обстоятельствах указанные неправомерные действия У. могли повлечь причинение существенного вреда интересам безопасности государства в виде проникновения на территорию РК и сопредельных государств членов международных террористических организаций, уклонения лиц от предусмотренной законом ответственности, утраты государственных секретов РК.

Доводы протеста, что действиями осужденного существенный вред интересам государственной безопасности не причинен, в связи с чем отсутствует состав уголовного правонарушения, являются необоснованными, так как в диспозиции ст.445 УК указан также квалифицирующий признак преступления «могло повлечь причинение существенного вреда интересам безопасности государства».

Постановлено исключить квалифицирующий признак «повлекло причинение существенного вреда интересам государства».

**Незаконное осуждение
по ст.ст.24 ч.3, 188 ч.3 п.3) УК**

Т. осужден по ст.24 ч.3, 188 ч.3 п.3) УК к 3 годам лишения свободы. На основании ст.60 УК путем частичного присоединения неотбытой части срока наказания по предыдущему приговору окончательно к отбытию назначено 3 года 3 месяца лишения свободы.

В действиях Т. признан рецидив преступлений. Взыскан с Т. в Фонд компенсации потерпевшим принудительный платеж в сумме 55 560 тенге.

Приговором суда Т. признан виновным в покушении на кражу, то есть тайное хищение чужого имущества путем незаконного

проникновения в жилое помещение, не доведенное до конца по независящим от него обстоятельствам.

Апелляционной инстанцией приговор оставлен без изменения.

Кассационная инстанция отменила судебные акты с прекращением производства по делу по следующим основаниям.

Суд, достоверно установив фактические обстоятельства дела, дал неправильную оценку действиям осужденного.

Установлено, что Т. с целью кражи имущества проник во двор дома, принадлежащего А., и путем отжима пластиковой двери пытался незаконно проникнуть в жилой дом. В это время во двор вошла потерпевшая, которая начала звать на помощь. Т., не доведя преступные действия до конца по независящим от него обстоятельствам, скрылся.

В соответствии с п.2 нормативного постановления ВС «О судебной практике по делам о хищениях» предметом хищения является конкретное имущество. Оно должно иметь определенную стоимость, от которой зависит квалификация преступления.

Конкретное имущество, на хищение которого покушался Т., не установлено.

По делу отсутствует достаточная совокупность доказательств, подтверждающих умысел Т. на совершение кражи чужого имущества с определенной стоимостью.

В соответствии с правилами ст.24 ч.4 УК покушение на совершение уголовного проступка не является уголовным правонарушением.

Из вышеизложенного следует, что при покушении на хищение неустановленного имущества, которое невозможно оценить, совершенном с незаконным проникновением в жилище, деяние виновного должно квалифицироваться по ст.149 УК (нарушение неприкосновенности жилища), а при покушении на проникновение в жилище либо в нежилое помещение – оно подлежит оправданию.

***Судом не назначено обязательное
дополнительное наказание.***

И. осужден по ст.ст.28 ч.3, 192 ч.3 п.4), 132 ч.4 УК к 9 годам лишения свободы, с отбыванием наказания в учреждении УИС чрезвычайной безопасности.

Приговором суда И. признан виновным в организации нападения с целью хищения чужого имущества, соединенном с угрозой применения насилия, опасного для жизни и здоровья лица, подвергшегося нападению, совершенном группой лиц по предварительному сговору, с незаконным проникновением в служебное помещение, хранилище и руководстве его исполнения, а также, являясь лицом, достигшим восемнадцатилетнего возраста, в совершении деяния, связанного с вовлечением несовершеннолетнего в совершение тяжкого преступления.

Апелляционной инстанцией приговор оставлен без изменения.

Кассационной инстанцией судебные акты изменены по следующим основаниям.

Установлено, что И. с целью совершения хищения чужого имущества, соединенное с насилием, опасным для жизни и здоровья лица, подвергшегося нападению, или с угрозой применения такого насилия, являясь организатором данного уголовного правонарушения, вовлек несовершеннолетних Е. и Т. в совершение тяжкого преступления, заинтересовав последних материальной прибылью в случае успеха.

Е. и Т. забежали в аптеку и с угрозой применения насилия, опасного для жизни и здоровья сотрудников аптеки похитили 37 000 тенге. После чего И., Е. и Т. поделили между собой похищенные денежные средства.

Действия осужденного И. квалифицированы верно, наказание назначено с учетом общественной опасности содеянного, личности осужденного, отягчающего его наказание обстоятельств, в пределах санкции инкриминируемых статей, соразмерно содеянному.

Вместе с тем, при назначении осужденному наказания судом допущены нарушения норм уголовного закона.

Так, в соответствии со ст.50 ч.2 УК, за совершение преступлений, предусмотренных частями 2,3,4,5 статьи 132 УК лишение права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью назначается обязательно и состоит в пожизненном запрете занимать педагогические должности и должности, связанные с работой с несовершеннолетними.

Судом данные требования закона не соблюдены, осужденному дополнительное наказание не назначено.

Верховный Суд назначил дополнительное наказание, а также на основании ст.6 УК, в соответствии с изменениями и дополнениями, внесенными в ст.46 УК Законом от 17.03.2023 года, вид режима отбывания наказания осужденному изменил на учреждение УИС максимальной безопасности.

***Судом незаконно назначено
дополнительное наказание***

Ж. осужден по ст.99 ч.1 УК к 11 годам лишения свободы с отбыванием наказания в учреждении УИС максимальной безопасности.

В соответствии со ст.51 ч.2 УК выдворен за пределы РК с установлением запрета на его въезд на территорию РК сроком на 5 лет.

Приговором суда Ж. признан виновным в убийстве, то есть противоправном умышленном причинении смерти другому человеку.

Апелляционной инстанцией приговор оставлен без изменения.

Кассационная инстанция изменила судебные акты по следующим основаниям.

При назначении дополнительного наказания в виде выдворения за пределы РК судом допущено нарушение закона.

Ст.51 УК не предусматривает возможность назначения данного вида дополнительного наказания в случаях, не указанных в санкциях Особенной части УК.

Суд, назначая осужденному Ж. дополнительное наказание в виде выдворения за пределы РК, нарушил требования ст.52 ч.1 УК, в соответствии с которым лицу, признанному виновным в совершении уголовного правонарушения, назначается наказание в пределах, установленных санкцией соответствующей статьи Особенной части УК, с учетом положений Общей части УК.

Тогда как санкция ст.99 ч.1 УК не предусматривает дополнительное наказание в виде выдворения за пределы РК.

Верховный Суд отменил дополнительное наказание, а также на основании ст.6 УК, в соответствии с изменениями и дополнениями, внесенными в ст.46 УК Законом от 17.03.2023 года, вид режима отбывания наказания осужденному изменил на учреждение УИС средней безопасности.

Неправильная квалификация

Приговором суда от 15.03.2022 года У. осужден по ст.188 ч.3 п.2) УК к 5 годам лишения свободы. На основании ст.58 ч.ч.3,6 УК путем поглощения менее строгого наказания более строгим по приговору от 8.02.2022 года окончательно назначено 5 лет лишения свободы.

У. признан виновным в тайном хищении чужого имущества, совершенном неоднократно.

Апелляционной инстанцией приговор оставлен без изменения.

Кассационная инстанция изменила судебные акты по следующим основаниям.

Как следует из материалов уголовного дела, У. совершил кражу сотового телефона, стоимостью 29 500 тенге, принадлежащего потерпевшему М.

В ходе досудебного расследования похищенный сотовый телефон был изъят и возвращен потерпевшему, который гражданский иск не заявлял.

Вместе с тем, из материалов дела следует, что по эпизоду кражи от 7 января 2021 года по ст.188 ч.1 УК приговор в отношении У. вынесен 8 февраля 2022 года. Следовательно, на момент вынесения приговора суда от 15 марта 2022 года У. уже являлся лицом, осужденным за ранее совершенную кражу.

В соответствии со ст.12 ч.2 УК уголовное правонарушение не признается совершенным неоднократно, если за ранее совершенное уголовное правонарушение лицо было осуждено.

При таких обстоятельствах квалифицирующий признак «неоднократность», предусмотренный ст.188 ч.3 УК подлежит исключению, действия осужденного следует квалифицировать по ст.188 ч.1 УК.

В ходе судебного разбирательства от потерпевшего М. поступило заявление о прекращении производства по делу в связи с примирением.

В соответствии со ст.68 ч.1 УК лицо, совершившее уголовный проступок или преступление небольшой или средней тяжести, не связанное с причинением смерти, подлежит освобождению от уголовной ответственности, если оно примирилось с потерпевшим, заявителем, в том числе в порядке медиации, и загладило причиненный вред.

Производство по делу прекращено, У. освобожден от уголовной ответственности за примирением сторон.

Суд при назначении наказания по совокупности приговоров не назначил дополнительное наказание.

Ж. осужден по ст.346 ч.1 УК к 2 годам 1 месяцу лишения свободы. На основании ст.60 ч.1 УК по совокупности приговоров путем частичного присоединения к наказанию, назначенному по данному приговору, наказания по приговору от 30.06.2020 года окончательно назначено 2 года 1 месяц 3 дня лишения свободы.

Приговором суда Ж. признан виновным в том, что находясь в состоянии алкогольного опьянения, будучи лицом, пожизненно лишенным права управления транспортными средствами, при управлении автомашиной был задержан сотрудниками полиции.

Приговор в апелляционном порядке не пересматривался.

Кассационной инстанцией приговор изменен по следующим основаниям.

В соответствии со ст.60 ч.5 УК присоединение дополнительных видов наказаний при назначении наказания по совокупности приговоров производится по правилам назначения наказания по совокупности уголовных правонарушений.

Материалами дела установлено, что ранее приговором от 30.06.2020 года Ж. был осужден по ст.346 ч.1 УК к 2 годам 6 месяцам лишения свободы с пожизненным лишением права управления транспортным средством.

В то же время, новое преступление Ж. совершил в период отбывания основного и дополнительного наказаний.

При таких обстоятельствах суду следовало к основному наказанию присоединить дополнительное наказание в виде пожизненного лишения права управления транспортным средством.

Однако суд в нарушение правил назначения наказания при совокупности приговоров не назначил дополнительное наказание.

Суд кассационной инстанции исправил эту ошибку и назначил осужденному дополнительное наказание.

Жаза дұрыс тағайындалмаған

Н. ҚК-нің 24-бабының 3-бөлігімен, 188-бабы 3-бөлігінің 3) тармағымен, 188-бабы 3-бөлігінің 3) тармағымен 3 жыл 6 айға бас бостандығын шектеуге сотталған.

«Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің отыз жылдығына байланысты рақымшылық жасау туралы» 2021 жылғы 7 желтоқсандағы Заңының 3-бабы 3-тармағының 1) тармақшасына сай, оған тағайындалған 3 жыл 6 ай мерзімге бас бостандығын шектеу жазасы 1/3 бөлігіне қысқартылып, пробация бақылау белгіленген.

Сот үкімімен Н. адамдар тобының алдын ала сөз байласуымен терезе арқылы дүкеннің ішіне заңсыз кіріп, ішінен әрқайсысы 2 000 теңге тұратын 9 дана косметикалық қораптарды жасырын жымқыруға оқталғаны үшін кінәлі деп танылған.

Қылмыстық іс апелляциялық тәртіпте қаралмаған.

Кассациялық саты сот актілерін төмендегі негіздермен өзгертті.

«Қылмыстық жаза тағайындаудың кейбір мәселелері туралы» нормативтік қаулысының 7-тармағына сәйкес қылмысқа оқталғаны үшін жаза тағайындау жағдайларында ҚК-нің 55-бабының 2 және 3-бөліктерінде көрсетілген шектер ҚК-нің 56-бабының ережелері ескертіле отырып айқындалады.

Іс құжаттарына сәйкес сот айыпталушыны қылмысқа оқталғаны үшін кінәлі деп танып, іс жүргізу келісімді тәртіпте қараған.

Мұндай жағдайда ҚК-нің 56-бабының 3-бөлігі және 55-бабының 3-бөлігінің талаптарын ескере отырып, Н. тағайындалған жаза 2 жыл 7 ай 15 күннен аспауы тиіс еді. Ал жоғарыда көрсетілген рақымшылық Заңының негізінде Н.-ға тағайындалған түпкілікті жаза 1 жыл 9 ай 1 күннен аспауы тиіс.

Кассациялық сатыдағы сот аталған қателікті жойып, Н.-ға түпкілікті 1 жыл 9 ай 1 күн бас бостандығын шектеу жазасын тағайындады.